

D'Astronomia i Meteorologia al Temple Romà de Vic

Per Júlia Massó

Com és tradició des de l'any 2005 i amb periodicitat bianual, el passat 26 d'octubre es va celebrar la VIII Jornada d'Història d'Astronomia i de la Meteorologia. Un any més, la ciutat de Vic es va convertir en un espai de treball i debat historiogràfic d'aquestes dues disciplines.

Fotografia 1. Temple Romà de Vic.

Amb una assistència d'unes 30 persones, la Jornada va iniciar-se amb dos blocs de xerrades amb el seu debat corresponent, presentades per diferents ponents. En el primer bloc, es va parlar sobre el llibre *Astronomie Populaire* de Francesc Aragó, del públic de l'Observatori Fabra a l'època de Comas i Solà, del Servei d'Astronomia de la Generalitat de Catalunya (1937-1939) i sobre la importància de l'Astronomia en la ficció literària i teatral catalana de tombant del segle XIX.

El segon bloc de comunicacions es va focalitzar més en els instruments que s'utilitzaven en l'astronomia com l'Instrument medieval per predir la visibilitat del creixent (l'ālat rúyat al-ahil·la), el quadrant mòbil de l'Observatori Fabra, l'octant de Lorenzo Presas a l'Observatori Fabra i per últim, també es va parlar de Hegel i Benzenberg i el planeta n com a fil conductor per narrar la història de com es va trencar la concepció del cosmos fins aleshores (es va passar d'una imatge clàssica d'obra divina al catastrofisme planetari).

A continuació, Xavier Campi, director de recerca honorari del CNRS (França), va oferir la conferència titulada *La Terra no gira en rodó*, on el fil conductor va ser la recerca sobre la precessió dels equinoccis, que comença amb la descoberta per Hiparc en el segle II aC., que té com a contribuïdors remarcables Copèrnic, Newton, els grans matemàtics de l'Època de les Llums i acaba amb els estudis numèrics actuals de l'estabilitat del sistema solar, que han posat en evidència el paper que juga la forma de la Terra sobre la estabilitat de l'orientació de l'eix de rotació de la Terra.

Després d'una pausa per dinar i xerrar sobre aquestes idees i coneixement en un ambient més informal, els assistents van poder gaudir de la conferència a càrrec d'Agustí Jansà, doctor en ciències i meteoròleg col·laborador de la Universitat de les Illes Balears: "Vents i ciclons mediterranis: objecte continuat d'investigació entre els segles XIX i XXI", amb debat posterior. Cap a mitjans del segle XX la comunitat científica dona per establert que els ciclons i les ventades de la Mediterrània tenen una especificitat i una rellevància destacades. En aquesta xerrada doncs es va revisar, succintament, quines idees s'havien anat forjant en èpoques anteriors, en relació a aquests ciclons i vendavals i, també, com han evolucionat posteriorment aquestes idees i les que han pogut sorgir.

Fotografia 2. Agustí Jansà a punt de fer la conferència.

Per últim, en el tercer bloc de xerrades es va parlar sobre la interacció entre astronomia i meteorologia tot destacant diferents temes com el calendari litúrgic i el calendari astronòmic com a part de l'esquelet vertebrador de les creences religioses d'un poble, altres com l'astroquímica i els orígens dels elements químics i les molècules, sobre l'astronomia i la meteorologia a la premsa de la Cerdanya de principis del segle XX, també sobre la meteorologia i satèl·lits comercials i per últim, sobre el 1919 i la represa de l'organització meteorològica internacional.

Fotografia 3. Fotografies de l'acte.